

Masarykův kočár

Kočár typu Mylord byl vyrobený Josefem Řípou v Tuchlovicích roku 1914. Prezident T. G. Masaryk jej využíval pro potřeby prezidentského protokolu a své jak v Praze, tak později v Lánech. Kočár, který je ve sbírce Národního hřebčína Kladrubby nad Labem, byl v roce 2010 prohlášen kulturní památkou České republiky.

Z kočárů se vyvinuly první karoserie aut

„Kočár byl vyroben v elegantním provedení karoserie s nadstandardní výbavou. Byl určený nejen pro běžný provoz, ale i pro významné osoby, diplomaty a hosty prezidenta. Karoserie je velmi pohodlná pro nástup i výstup cestujících a je chráněná skládací koženou střešou s připnutím tabliérů, tedy příkrývek, které

chrání cestující i kočího. Kozlík je doplněn podsedákem stavitelným pro posed středem, nebo k pravé straně pro pohodlnější používání brzdového systému a možného dalšího místa k sezení pro přísedícího,“ vysvětlila Miroslava Geyerová z Národního hřebčína Kladrubby nad Labem.

Kočár je podle ní doplněný elegantně tvarovanými koženými blatníky zvanými křídla s všítkou kovovou výztuží. Brzdění kočáru je ovládáno klikou na pravé straně kozlíku, převodovanou přes soustavu táhel a ocelových tvarovaných segmentů působících na zadní kola. Kočár je jedinečným dokladem kvality stavitelství kočárů na území českých zemí v tehdejší Rakousko-Uhersku na začátku dvacátého století, které se transformovalo do stavitelství prvních automobilových karoserií.

Masarykova láska ke koním

Oblíbeným Masarykovým koněm byl Hektor. I ve své době byl Hektor označován jako „prezidentský“ a byl pokládán za velmi důležitého. Ovšem nejistota ohledně Hektorova zdravotního stavu vedla již s předstihem k intenzivnímu hledání jeho nástupce.

„Ostatně, prezidentskými stáji i před květnem 1931 prošla celá řada koní, kteří plnili roli záložního zvířete pro konání soukromých vyjížděk prezidenta, či plnění oficiálních povinností. Hledání probíhalo po několika souběžných liniích. V první řadě se angažovalo Ministerstvo národní obrany. Další možnosti byly nákupy u soukromých vlastníků či obchodníků s koňmi, a v neposlední řadě aktivitu v tomto směru vyvíjelo i Ministerstvo zemědělství. Takto prošly prezidentskými stáji nejméně tři desítky jezdeckých koní, žádný z nich však nesouzněl s prezidentem tak jako Hektor,“ dodala Miroslava Geyerová z Národního hřebčína Kladrubby nad Labem.

Prezidentův kůň? Nesměl klopýtat!

A jaké že byly vlastně požadavky na tyto nové adepty? Velmi přesně to popsal přípis Vojenské kanceláře prezidenta republiky ze 14. července 1931: „Podmínky pro jezdeckého koně pana prezidenta republiky byly by tyto: 1. nebyl příliš vysoký a široký (Masaryk působil jako velmi vysoký muž, avšak podle antropometrického měření z roku 1926 měřil jen 174,5 cm) 2. byl nebojácný a klidný 3. neklopýtal!!!! 4. měl příjemný klus a cval 5. nebyl chtivý ve společnosti jiných koní 6. nebál se aut, motocyklů a kol, povozů tažených koňmi a krávy, vozíků tažených psi...7. nereagoval na bezděčné píchnutí levou ostruhou nebo potrhnutí uzdou 8. byl snadno ovladatelný...11. nebyl příliš citlivý vůči mouchám 12. byl figurativní.“

Za jeden rok 90 vyjížděk

V prezidentských stájích docházelo často k obměnám. Jezdecká klisna Essmarch byla získána v únoru 1927, ale již v roce 1928 byla vyměněna za jiného koně. V roce 1931 přichází a v témže roce odchází klisna 79 Shagya 1-13. V roce 1932 do prezidentových stájí přibyli další dva původně kladrubští koně. Prvním z nich byl 429 Oiseau I., který do služeb prezidenta republiky přišel z hřebčína v Prešově. Pro svůj flegmatický temperament se v Kladrubech, a později i v Prešově jako plemeník neosvědčil, a proto byl v únoru 1932 vykastrován, a předán pro účely domácnosti prezidenta republiky.

„A tak bychom mohli v tomto komplikovaném výčtu změn a výměn pokračovat ještě dlouho. Frekvence vyjížděk v koňském sedle se však nutně spolu s narůstajícím prezidentovým věkem a horšícím se

zdravotním stavem zmenšovala. Přitom ještě v roce 1931 například vyjel více jak devadesátkrát. A dokonce i při oslavách výročí vzniku republiky, 28. října 1933, vykonal dlouhou vojenskou přehlídku v koňském sedle. Jednu z posledních vyjížděk na koni pak absolvoval Masaryk v Lánech 24. března 1934. V rámci jeho blížícího se čtvrtého prezidentského mandátu mu již však nebylo dopřáno v aktivním ježdění pokračovat, což znamenalo i utlumení aktivit v hledání Hektorova nástupce," upřesnila Geyerová.

Klíčový pobyt v Kolodějích

Pro skladbu koní v prezidentských stájích byl klíčovým momentem pobyt prezidenta Masaryka s rodinou na zámku v Kolodějích v létě 1919, kde byli soustředěni první koně pro potřeby prezidenta republiky. Pobyt na zámku v Kolodějích byl totiž zamýšlen zejména jako příležitost pro zotavení prezidentovy rodiny po strastech, kterými si Masarykovi prošli ze strany represivních složek bývalého mocnářství. V tomto směru byla zdůrazňována zejména nutnost ozdravného pobytu a vyjížděk s ohledem na zdraví prezidentovy manželky Charlotty. Pro pobyt prezidenta republiky na zámku v Kolodějích byla ministerstvem financí alokována částka 95 000 korun. Z této částky byl hrazen i účet za poskytnutí koní, kočárů a samozřejmě platy zaměstnanců.

Z bývalého c. k. dvorního hřebčína v Kladrubech nad Labem byly podle dochované korespondence poskytnuty tři páry koní: klisny Robinia a Vistosita, a dále dva páry valachů: Conversano Savona, Maestoso Dubovina, Conversano Vanda a Pluto Stornela.

Ke koním byly dodány i tři kočáry: Viktoria, Coupée a čtyřsedadlový kočár, a také čtyři páry kočárových postrojů. Hřebčín kromě toho poskytl i kočí Josefa Krejčíka, Františka Nováka a Jana Šídla. Následně byly v inventáři domácnosti prezidenta republiky uvedeny jen dva páry valachů, původem ze slovinské Lipice.

Potomci arabského hřebce

Dosluhující páry valachů byly v únoru roku 1931 nahrazeny novými koňmi, tenkrát již přímo z chovu hřebčína v Kladrubech nad Labem. Jejich otcem byl polokrevný arabský hřebec Shagya X. K výměně došlo následujícím způsobem, za pár Conversano Savona a Maestoso Dubovina byl převeden hřebčínem pár 79 Shagya I.-2 a 53 Shagya I.-1. Tento pár odešel v srpnu 1936 do výsluhy převodem Československé armádě. Za druhý pár Conversano Vanda a Pluto Stornela byli poskytnuti kočároví orientální polokrevníci Shagya - 2 a Shagya - 6.

„Nutno poznamenat, že díky kodifikaci nového republikánského protokolu se potvrdila důležitost a účelnost využití kočárů a kočárových koní pro potřeby důstojné reprezentace státu a jeho nejvyšších představitelů. A to nebylo za dané situace v nově se rodící republice zrovna málo. Nicméně Guth-Jarkovský si opakovaně ve svých pamětech stěžuje, že byl při nástupních audiencích cizích vyslanců odkázán na výpůjčku čtyřspřeží, kočáru i personálu od hlavního města Prahy, a tato situace mu připadala nejen nekomfortní, ale i nedůstojná,“ uzavřela Miroslava Geyerová z Národního hřebčína Kladruby nad Labem.

